

วิธีดำเนินการวิจัย

ผู้วิจัยมีวิธีการดำเนินการวิจัย แบ่งเป็น 3 หัวข้อ คือ

1. แหล่งที่มาของข้อมูล
2. การรวบรวมข้อมูล
3. วิธีวิเคราะห์ข้อมูล

แหล่งที่มาของข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ได้อาศัยข้อมูลจากโครงการวางแผนครอบครัว กระทรวงสาธารณสุข ซึ่งได้รวบรวมข้อมูลของผู้ที่ยอมรับการวางแผนครอบครัวทุกคน โดยให้หน่วยงานที่ให้บริการทั่วประเทศ ได้แก่ โรงพยาบาล สถานีอนามัย และศูนย์อนามัยแม่และเด็ก จัดส่งข้อมูลไปยังโครงการวางแผนครอบครัวเป็นประจำทุกเดือน

การรวบรวมข้อมูล

การรวบรวมข้อมูล ได้ดำเนินการตามลำดับขั้น ดังนี้

1. การศึกษาสำรวจแหล่งที่มาของข้อมูล
เพื่อต้องการทราบจำนวนและวิธีเก็บข้อมูล ผู้วิจัยได้ทำการสำรวจแหล่งข้อมูลที่โครงการวางแผนครอบครัว พบว่าได้แยกเก็บข้อมูลออกเป็น 2 ประเภท คือ
  - 1.1 ข้อมูลที่ได้จากโรงพยาบาล
  - 1.2 ข้อมูลที่ได้จากสถานีอนามัย สำนักงานผดุงครรภ์ และศูนย์อนามัยแม่และเด็ก

นอกจากนี้การศึกษาสำรวจยังคงครอบคลุมถึงการสำรวจเอกสารต่าง ๆ จากหน่วยงานนี้ เพื่อว่าจะเป็นประโยชน์ในการวิจัย

2. ข้อมูล

ข้อมูลที่น่ามาทำการวิจัยแบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ

2.1 ข้อมูลที่รวบรวมได้ตั้งแต่เดือนมกราคม 2513 ถึงเดือนเมษายน 2514 โดยการนำข้อมูลในช่วงเวลานี้มาตรวจสอบและคัดเลือกข้อมูลที่ครบถ้วนสมบูรณ์มาทำการวิเคราะห์ แยกตามจังหวัดและวิธีการวางแผนครอบครัว ดังนี้

จำนวนแบบสอบถามที่สมบูรณ์

จังหวัด	นางอนามัย	ยากุม	ฆ่าตัดทำหมัน
กาฬสินธุ์	334	591	180
ขอนแก่น	2969	1004	835
ชัยภูมิ	597	793	91
นครพนม	198	595	112
นครราชสีมา	1794	2266	396
บุรีรัมย์	155	1310	320
มหาสารคาม	189	185	120
ร้อยเอ็ด	677	940	123
เลย	184	1426	56
ศรีสะเกษ	1104	877	41
สกลนคร	1075	1298	112
สุรินทร์	98	47	116
หนองคาย	377	478	266
อุดรธานี	320	1039	250
อุบลราชธานี	887	792	534
รวม	10958	13641	3452

ใช้จำนวนผู้ที่ยอมรับการวางแผนครอบครัวทั้งสิ้น 28051 คน เป็นจำนวนผู้ที่ยอมรับวิธีห่วงอนามัย 10958 คน ยาคุม 13641 คน และผ่าตัดทำหมัน 3452 คน

2.2 ข้อมูลที่รวบรวมตั้งแต่เริ่มต้นโครงการวางแผนครอบครัวจนถึงเดือนสิงหาคม 2515 จำแนกตามจังหวัดและวิธีการวางแผนครอบครัว ดังนี้

จังหวัด	วิธีการวางแผนครอบครัว			รวม
	ห่วงอนามัย	ยาคุม	ผ่าตัดทำหมัน	
กาฬสินธุ์	3599	3621	649	7869
ขอนแก่น	31556	7769	3259	42584
ชัยภูมิ	2490	5461	345	8296
นครพนม	2184	6260	999	9443
นครราชสีมา	12900	16822	1472	31194
บุรีรัมย์	1302	6851	837	8990
มหาสารคาม	1082	2307	443	3832
ร้อยเอ็ด	12289	3840	472	16601
เลย	546	4271	216	5033
ศรีสะเกษ	3237	6966	159	10362
สกลนคร	1274	4821	408	6503
สุรินทร์	3458	2462	427	6347
หนองคาย	1473	1226	957	3656
อุดรธานี	3895	8589	951	13435
อุบลราชธานี	9995	4960	2010	16965
รวม	91280	86226	13604	191110

3. แบบสอบถาม

แบบสอบถามที่โครงการวางแผนครอบครัวได้จัดทำขึ้นเพื่อใช้ในการสัมภาษณ์ผู้ที่ยอมรับการวางแผนครอบครัวครั้งนี้ พิมพ์เป็นภาษาไทยและสร้างขึ้นเพื่อต้องการที่จะทราบข้อมูลเกี่ยวกับลักษณะทางสังคมและทางการแพทย์ ผู้วิจัยต้องการทำการวิจัยเฉพาะลักษณะทางสังคมเท่านั้น แบบสอบถามลักษณะทางสังคมมีคำถามเกี่ยวกับเรื่องต่อไปนี้

การศึกษา

อายุ

ระยะเวลาการสมรส

อาชีพ

ความต้องการมีบุตร

แหล่งข่าว

จำนวนบุตรที่เสียชีวิต

จำนวนบุตรชายที่เสียชีวิต

ที่อยู่อาศัย

4. การสัมภาษณ์

โครงการวางแผนครอบครัวได้ส่งแบบสอบถาม วก.๐1¹ ไปยังหน่วยงานที่ให้บริการวางแผนครอบครัวทุกแห่ง และให้ทำการสัมภาษณ์ผู้ยอมรับการวางแผนครอบครัว

---

¹หมายถึง บัตรบันทึกประจำตัวผู้รับบริการ เพื่อต้องการทราบลักษณะทางสังคมและทางการแพทย์ ของผู้ที่ยอมรับการวางแผนครอบครัว

รายใหม่ทุกคน ผู้สัมภาษณ์คือ พยาบาล ผดุงครรภ์ ผู้ช่วยพยาบาล เมื่อสัมภาษณ์เสร็จแล้ว
ถ้ามีแพทย์ประจำอยู่ที่อยู่ในคลินิซของแพทย์ว่าจะให้ยอมรับการวางแผนครอบครัววิธีใด
และถ้าไม่มีแพทย์ประจำที่ให้อยู่ในคลินิซของผู้ที่ทำการสัมภาษณ์

สำหรับการอบรมผู้ทำหน้าที่สัมภาษณ์นั้น นายแพทย์อนามัยจังหวัดเป็นผู้ให้การอบรม
และให้แจกคำแนะนำการสัมภาษณ์ให้ผู้สัมภาษณ์ทุกคน

วิธีวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ลักษณะทางสังคมของผู้ที่ยอมรับการวางแผนครอบครัวในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
ได้ออกเป็น 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 วิเคราะห์โดยการจำแนกตามวิธีการวางแผนครอบครัว ได้แยกตาม
หลวงอนามัย และผดุงครรภ์

ตอนที่ 2 วิเคราะห์โดยการนำลักษณะทางสังคมของผู้ที่ยอมรับการวางแผน
ครอบครัว ทั้ง 3 วิธีรวมเข้าด้วยกัน

ทั้งสองตอนจะศึกษาอย่างละเอียดในเรื่องระดับการศึกษา อายุ ระยะเวลาการ
สมรส อาชีพ ความต้องการมีบุตร แหล่งข่าว จำนวนบุตรที่มีชีวิต จำนวนบุตรชายที่มีชีวิต
และที่อยู่อาศัย

การแจกแจงจำนวนประชากร (Frequency Distribution) ตามลักษณะทาง
สังคมทั้ง 9 ลักษณะ รวมทั้งหมด 97 ตาราง ใช้การแสดงแจกแจงเป็นร้อยละ (Percentage
Distribution)

ตอนที่ 3 นำจำนวนผู้ที่ยอมรับการวางแผนครอบครัวในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
มาทำการวิเคราะห์ โดยใช้สถิติเป็นร้อยละ จำนวนเดียวในกลุ่มย่อย (Analysis of
Variance, Two Factors Designs having one percentage Per Cell.)
เปลี่ยนจำนวนร้อยละ (Percentage) ในแต่ละกลุ่มย่อยให้เป็น แองกูลาร์สกอร์
(Angular Score) โดยใช้สูตร

$$X = \text{arc sine } \sqrt{\text{Percentage}}$$

$$\text{เมื่อ } X = \text{Angular Score}$$

ใช้วิธีวิเคราะห์ความแปรปรวนชนิด 2 ตัวประกอบ² (Analysis of Variance, Two Factor Designs)

ตัวประกอบแรก คือวิธีการวางแผนครอบครัว เป็นตัวประกอบอิสระ (Independent Variable) แบ่งเป็น 3 วิธี คือ ห่วงอนามัย ยาคุม และผ่าตัดทำหมัน จัดไว้ใน คานสดมภ์ (Columns)

ตัวประกอบที่สอง คือจังหวัด เป็นตัวประกอบไม่อิสระ (Dependent Variable) แบ่งออกเป็นรายจังหวัด 15 จังหวัด คือ กาฬสินธุ์ ขอนแก่น ชัยภูมิ นครพนม นครราชสีมาหนองคาย บุรีรัมย์ มหาสารคาม ร้อยเอ็ด เลย ศรีสะเกษ สกลนคร สุรินทร์ อุรธานี และอุบลราชธานี จัดไว้ในคานแถว (rows) แล้วใช้วิธีของคันทัน³ (Duncan's Multiple Range Test) เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างคู่ตามวิธีการวางแผนครอบครัวและตามจังหวัด ในกรณีวิเคราะห์ความแปรปรวนชนิด 2 ตัวประกอบ มีนัยสำคัญ (Significance)

---

² George A. Ferguson, Statistical Analysis in Psychology and Education (New York: McGraw-Hill Book Company, 1966), p. 154.

³ Allen L. Edwards, Experimental Design in Psychological Research (New York: Holt, Rinehart and Winston, 1960), pp. 136-137.